

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Кафедра соціології та соціальної роботи Криворізького державного
педагогічного університету
Інститут управління, права, адміністрування, кримінології та безпеки Університету бізнесу
та прикладних наук «Варшавія»
Кафедра соціальної педагогіки ДЗ «Луганський національний університет
імені Тараса Шевченка»
Кафедра соціальної роботи і соціальної педагогіки Харківського національного
педагогічного університету імені Г. С. Сковороди
Інститут проблем виховання Національної академії педагогічних наук України
Кафедра філософії освіти, соціальної філософії та освітньої політики Українського
державного університету імені Михайла Драгоманова
Кафедра соціології Національного університету «Одеська юридична академія»
Кафедра педагогіки та освітнього менеджменту Уманського національного університету
Кафедра соціальної роботи, педагогіки та логопедії Чорноморського національного
університету імені Петра Могили
Кафедра прикладних суспільних наук відділу організацій і управління Сілезької Політехніки
Приватний заклад «Центр професійної освіти і навчання»

*Збірник тез Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною
участю*

«ЕКОСИСТЕМА ОСОБИСТОСТІ І СУСПІЛЬСТВА В УМОВАХ ГЛОБАЛЬНИХ РИЗИКІВ: ВИКЛИКИ ДЛЯ СОЦІАЛЬНИХ НАУК»

м. Кривий Ріг – 2026

УДК 316.42:316.32

*Схвалено кафедрою соціології та соціальної роботи
Криворізького державного педагогічного університету
(протокол № 14 від 21.05.2026 р.)*

*Рекомендовано до друку вченою радою психолого-педагогічного факультету
Криворізького державного педагогічного університету
(протокол № 11 від 29.05.2026 р.)*

Рецензенти:

Баруліна Юлія, кандидат педагогічних наук, доцент
Василюк Тамара, кандидат педагогічних наук, доцент
Мірошник Зоя, доктор психологічних наук, професор

Екосистема особистості і суспільства в умовах глобальних ризиків: виклики для соціальних наук : збірник тез Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю, м. Кривий Ріг, 21 травня 2026 року. Кривий Ріг : КДПУ. 2026. 248 с.

Збірник тез репрезентує широкий спектр сучасних наукових підходів до осмислення трансформаційних процесів, що відбуваються в українському та світовому суспільстві в умовах воєнних, соціальних, екологічних, культурних і гуманітарних викликів. Матеріали збірника об'єднують результати міждисциплінарних досліджень у галузях соціології, соціальної роботи, педагогіки, психології, освітнього менеджменту та суміжних соціогуманітарних наук. Матеріали збірника відображають актуальні тенденції розвитку соціальних наук, демонструють прагнення наукової спільноти до пошуку ефективних моделей суспільної взаємодії та вироблення практичних рішень для подолання глобальних ризиків. Видання адресоване науковцям, викладачам, аспірантам, студентам, фахівцям соціальної сфери, працівникам освіти, представникам органів державної влади та місцевого самоврядування, а також усім, хто цікавиться проблемами розвитку особистості й суспільства в сучасному світі.

© Автори, 2026
© КДПУ, 2026

ЗМІСТ

СЕКЦІЯ 1. НАУКОВО-ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ РОЗВИТКУ ОСОБИСТОСТІ І СУСПІЛЬСТВА В УМОВАХ ГЛОБАЛЬНИХ РИЗИКІВ	5
Fudali D.	5
Kadłubowska-Klin A.	9
Postrzednik-Lotko K.	13
Бондарь О.	16
Каритка В.	19
Костіна В.	23
Кривошеєв В.	26
Куниця Т.	29
Лисоконь І.	32
Лобанова А.	36
Мордовець С., Грабовець І.	41
Остапенко О.	44
Приходько О.	47
Рекало А.	50
Савельчук І.	55
Чижик Д.	58
Шабалін І., Приходько О.	62
 СЕКЦІЯ 2. СОЦІАЛЬНА РОБОТА, СОЦІАЛЬНА ПОЛІТИКА ТА МЕХАНІЗМИ СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ В УМОВАХ СУСПІЛЬНИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ І ВОЄННИХ ВИКЛИКІВ	 65
Fudali D.	65
Skoczyńska-Prokopowicz B.	70
Sołek K.	73
Анісімова І., Размолодчикова І.	76
Бабіч О., Шеплякова І.	79
Бережанський І.	83
Бибик Д.	88
Бикова Я.	92
Біднина В.	96
Вертегел О., Самойленко О.	101
Войтанній О., Размолодчикова І.	104
Грабовець І.	107
Дейнеко В.	111
Діденко І.	115
Калашнікова Л., Черноус Л.	118
Корецький В.	121

Савельчук І.,
доктор педагогічних наук, професор,
професор кафедри соціальної педагогіки
та соціальної роботи Київського столичного
університету імені Бориса Грінченка

ОСВІТНЄ СЕРЕДОВИЩЕ В УМОВАХ ГЛОБАЛЬНИХ ВИКЛИКІВ: РЕСУРСИ, ІННОВАЦІЇ, ПАРТНЕРСТВО

Сучасний етап розвитку суспільства характеризується посиленням глобальних викликів, що охоплюють соціальну нестабільність, військові ризики, кризові процеси, цифрові трансформації та зростання невизначеності у різних сферах суспільного життя. Заклади освіти змушені не лише адаптуватися до нових реалій, а й формувати нові механізми підтримки здобувачів освіти, розвитку їхньої стійкості, соціальної згуртованості та готовності до діяльності в умовах невизначеності.

За таких умов освітнє середовище доцільно розглядати не тільки як простір передачі знань, а як комплексну систему соціальних, організаційних, цифрових та безпекових умов, спрямованих на забезпечення стабільності освітнього процесу, підтримку психологічного благополуччя учасників освітньої діяльності та формування здатності ефективно реагувати на сучасні суспільні виклики. Особливого значення набуває формування безпечного та стійкого освітнього середовища, здатного забезпечувати адаптацію до кризових ситуацій, підтримувати розвиток особистості та створювати умови для безперервного професійного й особистісного зростання здобувачів освіти.

У сучасних умовах ресурсний потенціал освітнього середовища доцільно розглядати як комплекс взаємопов'язаних ресурсів, що забезпечують стійкість, адаптивність та інноваційний розвиток закладу освіти. Ефективність функціонування освітнього середовища значною мірою залежить від здатності закладу освіти інтегрувати кадрові, організаційні, технологічні, інституційні та особистісні ресурси відповідно до актуальних суспільних потреб і сучасних безпекових викликів. Саме сукупність таких ресурсів створює умови для забезпечення безперервності освітнього процесу, впровадження інноваційних практик, розвитку партнерської взаємодії та формування готовності здобувачів освіти до діяльності в умовах невизначеності та суспільних трансформацій.

Особливості функціонування сучасного освітнього середовища дозволяє виокремити такі базові складові його ресурсного потенціалу [2, с. 115]:

- організаційно-технологічні (змістове та процесуальне забезпечення освітнього процесу, використання інноваційних освітніх технологій, цифрових ресурсів і сучасного науково-методичного супроводу);
- інституційні (мережа партнерської взаємодії закладу освіти із соціальними, громадськими, міжнародними та іншими інституціями);
- кадрові (професійний та інноваційний потенціал педагогічних і науково-педагогічних працівників, їх готовність до впровадження сучасних

освітніх практик і роботи в умовах суспільних трансформацій);

- індивідуально-професійні (система знань, умінь, навичок і цінностей здобувачів освіти, розвиток критичного мислення, рефлексії, адаптивності, комунікативних здібностей, лідерських якостей та готовності до ефективної діяльності в умовах суспільних трансформацій, невизначеності й сучасних безпекових викликів).

Водночас зазначені складові ресурсного потенціалу визначають сукупність можливостей освітнього середовища щодо адаптації системи освіти до умов невизначеності, цифровізації та змін у суспільстві. Це актуалізує впровадження інноваційних підходів до організації освітнього процесу, оновлення змісту освіти та використання сучасних освітніх технологій.

Особливого значення набуває впровадження інноваційних форм і методів навчання, які забезпечують гнучкість освітнього процесу, підвищують рівень залученості здобувачів освіти та сприяють розвитку їхньої самостійності, критичного мислення й адаптивності. Використання інтерактивних практик, цифрових платформ, змішаного навчання, онлайн-комунікації та сучасних інформаційних ресурсів створює можливості для безперервності освітнього процесу навіть в умовах кризових ситуацій та обмежень. Інноваційний розвиток освітнього середовища передбачає також оновлення організаційно-технологічного забезпечення освітньої діяльності шляхом використання сучасного науково-методичного супроводу, цифрових ресурсів, гнучких форматів навчання та практико-орієнтованих підходів. Водночас інновації в освітньому середовищі пов'язані із забезпеченням персоналізації освітнього процесу, розширенням можливостей індивідуальної освітньої траєкторії здобувачів освіти та створенням умов для їхнього професійного й особистісного розвитку [3]. Таким чином, інновації виступають не лише засобом модернізації освітнього процесу, а й важливим механізмом забезпечення стійкості, безпеки та безперервності функціонування освітнього середовища в умовах сучасних глобальних викликів.

У таких умовах освітнє середовище стає не лише простором передачі знань, а середовищем взаємодії, співпраці, підтримки та спільного створення нових освітніх практик. Партнерська взаємодія закладів освіти з різними соціальними інституціями, громадськими, благодійними та міжнародними організаціями сприяє розширенню можливостей освітнього середовища та підвищенню ефективності освітньої діяльності.

Важливою складовою ресурсного потенціалу освітнього середовища є міжінституційна співпраця, яка забезпечує формування системи взаємодії між усіма суб'єктами освітнього процесу, розвиток практико-орієнтованого навчання та інтеграцію освіти з реальними суспільними потребами. У таких умовах партнерство виступає механізмом об'єднання ресурсів, досвіду та інноваційних практик задля створення гнучкого, відкритого та адаптивного освітнього середовища [1; 4]. Особливу роль у розвитку освітнього середовища відіграє співпраця із державними та неурядовими організаціями, соціальними установами, молодіжними та громадськими об'єднаннями, які залучаються до

реалізації спільних проєктів, організації практичної підготовки, проведення тренінгів, конференцій, круглих столів, освітніх ініціатив та інших форм професійної й соціальної взаємодії. Така співпраця сприяє посиленню практичної складової освітнього процесу, розвитку соціальної згуртованості, формуванню комунікативних навичок та здатності здобувачів освіти до ефективної діяльності в умовах сучасних суспільних викликів. Водночас міжсекторальне партнерство створює додаткові можливості для впровадження інноваційних практик, розширення доступу до ресурсів, розвитку міжнародної співпраці та підвищення адаптивності освітнього середовища до сучасних глобальних трансформацій. Таким чином, партнерська взаємодія виступає важливим чинником розвитку безпечного, інноваційного та стійкого освітнього середовища.

Отже, в умовах сучасних глобальних викликів ефективність функціонування такого середовища значною мірою визначається рівнем розвитку його ресурсного потенціалу, впровадженням інноваційних освітніх практик та розбудовою партнерської взаємодії між закладами освіти, соціальними інституціями, громадськими й міжнародними організаціями. У свою чергу, інтеграція ресурсів, інновацій та міжінституційної співпраці створює умови для забезпечення безперервності освіти, розвитку соціальної згуртованості, формування критичного мислення, цифрової компетентності та готовності здобувачів освіти до ефективної діяльності в умовах суспільних трансформацій і сучасних безпекових ризиків.

Література

1. Бирик Д.Д., Савельчук І.Б. Форми реалізації партнерської взаємодії освітніх закладів з фахівцями громадських організацій та суб'єктами волонтерської діяльності. Педагогіка партнерства: стан, проблеми, перспективи: матеріали всеукраїнської науково-практичної конференції (з міжнародною участю), 2020. С. 52-54.
2. Савельчук І. Б. Підготовка соціальних працівників в інноваційному освітньому середовищі університету: монографія. Житомир, 2019. 375 с.
3. Савельчук І.Б., Котикова О.М. Інновації як чинник якісних змін в соціальній роботі та соціальній освіті. Соціальна робота та соціальна освіта. Умань. 2022, №2(9). С. 289-296. URL: [https://doi.org/10.31499/2618-0715.2\(9\).2022.267367](https://doi.org/10.31499/2618-0715.2(9).2022.267367)
4. Савельчук, І. Б. Партнерство університетів і соціальних закладів у системі підготовки до практичної соціальної роботи. Партнерська взаємодія у системі інститутів соціальної сфери: матеріали II міжнародної науково-практичної конференції, Ніжин, 15-16 листопада. Ніжин: Вид-во НДУ ім. М. Гоголя. 2018. С.69-71.